

MICHAŁ FRANKOWSKI, JÓZEF PIOTROWSKI

Nosicielstwo pastereli u bydła na terenie wojew. warszawskiego

Zakład Higieny Weterynaryjnej w Warszawie
Kierownik: dr S. SAMOL

Jak wynika z przeglądu piśmiennictwa, nosicielstwo pastereli u zwierząt domowych jest znacznie rozpowszechnione. W Niemczech stwierdzono pasterele w górnych drogach oddechowych u 80% zdrowego bydła oraz 50% świń i owiec (2). W Bułgarii nosicielstwo u bydła wynosi 45,3%, owiec 51,8% i u świń 62,9% (4). W Indii nosicielstwo u bydła wynosi od 4—7% (1). W Polsce, Kozłowski (5) przebadał materiał od 160 świń zdrowych przy czym u 8 sztuk, to jest u 5%, stwierdził występowanie nosicielstwa pastereli.

Za przyczynę pojedynczych zachorowań na pastereleozę, rozrzuconych w czasie i przestrzeni, uważa się samozakażenie występujące u zwierząt będących nosicielami zarazka (6). Badania nad występowaniem pastereleozy na terenie województwa warszawskiego w latach 1957—61, stwierdziły duże nasilenie oraz stacjonarność zachorowań w niektórych rejonach tego województwa, przy czym wysunięto przypuszczenie, że jest to związane z częstszym występowaniem nosicielstwa na tych terenach (3).

Materiał i metody

Materiał do badań stanowiły migdałki zdrowego bydła rogatego pobrane jałowo bezpośrednio po uboju. Badania przeprowadzono wg metody Iliewa (4). Wycinki migdałków wysiewano na bulion z dodatkiem 5% surowicy i 1:100.000 fioletu metylowego, a następnie inkubowane przez 18—20 godzin w termostacie. Z wyżej opisanej hodowli pobierano 0,25 ml., rozcieńczano w stosunku 1:3 roztworem fizjologicznym i tym roztworem zakażano po 2 myszki białe (po 0,1 ml podskórnie).

Padłe myszki sekcjonowano i sporządzano preparaty mazane z krwi serca i wątroby, które po zabarwieniu przeglądano pod mikroskopem, z narządów wewnętrznych myszek robiono posiewy na agar zwykły oraz pożywkę *Mac Conkeya*. Po inkubacji, z wyrosłych na pożywkach kolonii sporządzano preparaty mikroskopowe, dla porównania z preparatami sporządzonymi bezpośrednio z narządów wewnętrznych padłych myszek. Jako wynik dodatni traktowano przypadki, w których zarówno w preparatach z padłych myszek jak i z hodowli stwierdzono pasterele.

Wyniki

W wyżej opisany sposób przebadano migdałki od 211 sztuk bydła, pochodzącego z 13 powiatów, przy czym u 21 sztuk stwierdzono nosicielstwo pastereli, co stanowi 9,95%. Szczegółowe zestawienie wyników badań z uwzględnieniem miejsca pochodzenia bydła przedstawia tabela 1.

Omówienie

Jak wynika z tab. 1, występują znaczne różnice w rozpowszechnieniu nosicielstwa pastereli u bydła pochodzącego z różnych rejonów województwa. Przy średniej wynoszącej 9,95%, najbardziej było ono rozpowszechnione w rejo-

Tab. 1. Nosicielstwo pastereli u bydła na terenie województwa warszawskiego

Rejon	Powiat	Ilość		%
		przepró- wadzanych badań	wyników dodatnich	
Północny	Ostrołęka	13	3	
	Nowy Dwór M.	12	—	
	Przasnysz	12	—	
	Pułtusk	12	—	
	Płock	13	1	
	Sierpe	15	2	
	Ciechanów	25	10	
razem		102	16	15,6
Południowo- zachodni	Pruszków	10	—	
	Grodzisk Maz.	37	3	
	Gostynin	15	1	
razem		62	4	6,4
Południowo- wschodni	Mińsk Maz.	12	—	
	Garwolin	12	—	
	Siedlce	23	1	
razem		47	1	2,1
Ogółem		211	21	9,95

nie północnym — 15,6%, znacznie mniejsze w rejonie południowo-zachodnim — 6,4%, oraz najniższe w rejonie południowo-wschodnim, w którym stwierdzono 2,1% nosicieli.

Stosunkowo mała ilość przeprowadzonych badań nie upoważnia do wyciągania zbyt daleko idących wniosków i uzyskane wyniki mogą być uważane jedynie za orientacyjne. Wydaje się jednak, że istnieje zależność między rozpowszechnieniem nosicielstwa a ilością zachorowań. Przemawia za tym fakt, że w latach 1957—61 największą ilość ognisk pastereleozy bydła, bo ok. 80% ogólnej ich liczby, stwierdzono w rejonie północnym województwa. W rejonie południowo-zachodnim zachorowania występowały znacznie rzadziej a rejon południowo-wschodni był praktycznie wolny od tego schorzenia. Zachorowania przeważnie ograniczały się do pojedynczych sztuk bydła w zagrodzie i występowały sporadycznie. W żadnym przypadku nie udało się stwierdzić przeniesienia zarazka z zewnątrz, co przemawia za tym, że przyczyną zachorowań była autoinfekcja.

Wnioski

1. Przeprowadzone badania wykazały nosicielstwo pastereli u 9,95% zbadanego bydła.

2. W poszczególnych rejonach województwa występują znaczne różnice w rozpowszechnieniu nosicielstwa. Wydaje się, że wpływa to na nasilenie zachorowań.

Piśmiennictwo

1. Dhanda M. R.: Bull. Off. Int. Epiz., 53, 123, 1960.
2. Francke G., Gœrtler W.: Allgemeine Epidemiologie der Tierseuchen, Stuttgart, 1950.
3. Frankowski M.: Polskie Archiwum Wet., 10, 493, 1967.
4. Iliew T., Arsow R., Dimow I., Girginow G., u. Jowtschew E.: Acta Vet. Acad. Sc. Hung., 13, 197, 1963.
5. Kozłowski M.: Biuletyn II Zjazdu PTNW, 185, 1962.
6. Stryszak A.: Epizootiologia ogólna. PWRiL, Warszawa 1961.

Adres autorów: Warszawa, ul. Lechicka 21, WZHW.

Франковский М., Пиотровский Е. — **Бациллоносительство *Pasteurella multocida* в Варшавском воеводстве**

Исследовали крупный рогатый скот на носительство *Pasteurella multocida*. Из миндалин 211 здоровых животных изолировали *Past. multocida* в 21 случаях (9,95%).

Установили резкие различия в интенсивности бациллоносительства животных из разных районов воеводства. Авторы предполагают, что степень распространения носительства влияет на частоту заболеваний пастереллезом.

Frankowski M., Piotrowski J., — **Carriership of *Pasteurella* in cattle in the Warsaw province.**

Investigations were carried out on carriership of *Pasteurella* in cattle in the Warsaw province. From glands taken from 211 healthy slaughtered cattle, in 21 cases (9.95%) *Pasteurella* was cultured. Considerable differences in the spreading of carriership among the cattle was noted in different regions of

the province. It is assumed that the degree of spreading carriership affects the level of succumbing to the infection.

Frankowski M., Piotrowski J. — **Les porteurs de pasteurelles chez le bovine dans la woiéwodie de Varsovie.**

Les auteurs effectuèrent des investigations concernant les porteurs des pasteurelles chez les bovins dans la woiéwodie de Varsovie. On préleva les amygdales de 211 bovins d'abattoir sains et obtint des cultures de pasteurelles dans 21 cas, ce qui constitue 9,95%. On constata des différences importantes dans la propagation de l'état de porteur chez les bovins provenant de différents rayons de la woiéwodie. Les auteurs sont d'avis que le degré de propagation de l'état de porteur a une influence sur le niveau de morbidité.

Frankowski M., Piotrowski J. — **Pasteurellaträger bei Rindern der Woiwodschaft Warszawa.**

Die von Verfassern angestellten Untersuchungen betreffen Pasteurellaträger bei Rindern der Woiwodschaft Warszawa. Aus Tonsillen der 211 gesunden der Schlachtung zugeführten Rindern wurden in 21 Fällen d.h. 9,95% Pasteurellen herausgezüchtet. Dabei sind bedeutende Differenzen in der Ausbreitung der Trägerschaft bei Rindern aus verschiedenen Rayonen der Woiwodschaft erwiesen worden. So liegt daher die Vermutung nahe, dass das Niveau der Erkrankungen durch den Grad der Trägerschaft beeinflusst wird.

WANDA DUBIEŃSKA, HALINA LINOWSKA-MARCHOCKA

Pasożyty przewodu pokarmowego perliczek-broilerów (*Numida meleagris*) w woj. zielonogórskim

Zakład Higieny Weterynaryjnej w Gorzowie Wlkp.
Kierownik: dr J. CHWALIBÓG

Hodowla perliczek-broilerów zyskała w woj. zielonogórskim dużą popularność, należałoby więc nieco uwagi poświęcić helmintofaunie tych ptaków a to celem zapobiegania i zwalczania ewentualnej inwazji pasożytniczej.

W polskim piśmiennictwie brak danych odnośnie chorób inwazyjnych u perliczek, co skłoniło nas do podjęcia niniejszej tematyki.

W 1966 roku przeprowadzono badania koproscopowe i sekcyjne 520 przewodów pokarmowych perliczek, pochodzących od hodowców prywatnych. Koproscopowe badania, oddzielnie jelit cienkich, oddzielnie ślepych, przeprowadzono zmodyfikowaną metodą flotacyjną *Fülleborna*. Pomiarów oocyst dokonywano przy użyciu okulara *Huygensa* x 8, przy pomocy płytki wzorcowej *Zeissa* o podziałce *Thoma*. Hodowlę oocyst prowadzono w komorze wilgotnej przy temp. 20—22°, na szkiełku przedmiotowym z wkleśnięciem. Jako środka zapobiegającego rozwojowi pełni używano kroplę 1,5% wodnego roztworu dwuchromianu potasu. Sporulacja następowała po 24 do 48 godzin.

W przebadanym materiale stwierdzono następujące gatunki pasożytów:

Nematoda

- 1) *Ascaridia galli* u 61 sztuk (11,8%)
jaja tych nicieni u 46 perliczek (8,8%)
- 2) *Capillaria obsignata* u 28 perliczek (5,4%)
- 3) *Heterakis gallinarum* u 37 sztuk (7,1%)

Protozoa —

Oocysty *Eimeria numidae* u 293 perliczek (56%).

Na sekcji nie obserwowano zmian anatomicznych w błonie śluzowej przewodu pokarmowego zapewne wskutek małej intensywności inwazji. Pod względem ekstensywności pierwsze miejsce zajmowała kokcidioza.

Stwierdzone oocysty były bezbarwne, o gładkiej otoczce bez mikropyli, o rozmiarach średnio 15—25 mikronów i odpowiadały całkowicie opisanemu przez *Pellerdy'ego* gatunkowi *Eimeria numidae*. Autor ten stwierdził doświadczalnie, że *E. numidae* jest specyficzna dla perliczek i nie spotykana u innych gatunków ptactwa. Próba *Pellerdy'ego* przeniesienia kokcidiozy perliczek na inne ptactwo grzebiące nie dała pozytywnych rezultatów.

Pellerdy stwierdził, że pierwsze oocysty pojawiają się na 5 dzień po inwazji a już u 7-dniowych perliczek można spotkać oocysty. Stwierdzone u perliczek nicienie należą do pospolitych pasożytów ptactwa domowego a zakażenie następuje przez kontakt z wspólnie hodowanymi kurami, tym więcej że 80% kur w woj. zielonogórskim jest dotkniętych nicieniami *A. galli*, pasożytami o małej specyficzności. Również często w badaniach parazytologicznych kur stwierdza się występowanie *Heterakis gallinarum* i nicienie z rodzaju *Capillaria*. Natomiast kokcidioza jest chorobą inwazyjną ściśle specyficzną, a zagadnienie źródła inwazji u perliczek należy uważać za otwarte i wymagające dalszych badań.

Piśmiennictwo

1. *Pellerdy* Z.: Acta Vet. Acad. Scient. Hungariae, 1962, 280—286.

Adres autora: Wanda Dubieńska, Gorzów Wlkp., ul. Bohaterów Warszawy 4. ZHW.